

ADAPTACIONS CINEMATOGRAFÍQUES DEL MÓN CLÀSSIC

Estefanía Calzado Cantarero

Tutora: Coral Rosselló

INS Josep Puig i Cadafalch

14-01-2013

Índex

1. Objectius	1
2. Justificació del tema escollit	1
3. Metodologia	1
4. Introducció	2
4.1. Inicis de la literatura: gèneres, obres, autors	2
4.1.1. L'èpica	3
4.1.1.1. Homer i la <i>Ilíada</i>	3
4.1.1.1.2. Apol·loni de Rodes i <i>Les Argonàutiques</i>	3
4.1.2. El gènere dramàtic	4
4.1.2.1. La tragèdia	4
4.1.2.1.1. Sòfocles i <i>Èdip rei</i>	5
4.1.2.1.2. Eurípides i <i>Medea</i>	6
4.1.2.2. La comèdia	8
4.1.2.2.1. Aristòfanes i <i>Lisístrata</i>	8
4.1.2.2.2. Plaute i <i>Miles Gloriosus</i>	9
4.1.3. La mitologia	10
4.2. Naixement del cinema	11
4.3. Literatura clàssica grega i romana al cinema	11
4.4. Les adaptacions cinematogràfiques i els seus directors	12
4.4.1. Pier Paolo Passolini	12
4.4.2. Lars Von Trier	13

4.4.3. Richard Lester	13
4.4.4. Francesc Bellmunt	14
4.4.5. Wolfgang Petersen	14
5. Resums obres clàssiques	15
5.1. <i>Èdip rei</i>	15
5.2. <i>Miles Gloriosus</i>	18
5.3. <i>Medea</i>	20
5.4. <i>Lisístrata</i>	23
5.5. <i>La Ilíada</i>	25
5.6. <i>Les Argonàutiques</i>	30
6. Comparacions entre les obres literàries i les adaptacions	34
6.1. <i>Èdip rei</i>	34
6.2. <i>Miles Gloriosus</i>	37
6.3. <i>Medea</i>	41
6.4. <i>Lisístrata</i>	47
6.5. <i>La Ilíada</i>	50
6.6. <i>Les Argonàutiques</i>	57
7. Conclusions	62
8. Bibliografia i webgrafia	64
9. Agraïments	6

1. Objectius

-Verificar si les adaptacions cinematogràfiques del món clàssic són o no fidedignes a les obres literàries originals.

-Conèixer si els llarg metratges dels anys 50 i 60 són més precisos que el període des dels anys 90 fins al 2012.

2. Justificació del tema escollit

L'elecció d'aquest tema ha estat perquè a l'actualitat, el cinema està oferint a la població una sèrie de pel·lícules clàssiques sobre la Grècia i Roma antigues amb modificacions o deformacions però la gent no se n'adona i pensa que aquestes són certes, i per això l'elecció d'aquest tema, per tal de verificar-ne algunes.

3. Metodologia

Els procediments per tal d'elaborar aquest treball seran, en primer lloc, la lectura de sis obres originals de l'antiga Grècia i Roma : les tragèdies *Èdip rei* de Sòfocles i *Medea* d'Eurípides; les comèdies *Miles Gloriosus* de Plaute i *Lisístrata* d'Aristòfanes; els poemes *La Ilíada* d'Homer i *Les Argonàutiques* d'Apol·loni de Rodes. En segon lloc, veure les adaptacions cinematogràfiques corresponents a les lectures i comparar-les amb les originals; amb això s'obtindrà la informació per als dos primers objectius, mentre que per al tercer es necessitarà una enquesta a la població.

4. Introducció

4.1. Inicis de la literatura : gèneres, obres, autors

Del llatí, *littera*, és una de les set arts, basada en l'escriure i el llegir, en els coneixements de tot el que està escrit, tot i que ha anat variant els seus gèneres segons la seva popularitat al llarg de la història.

Així doncs, els inicis de la literatura es situen en el moment quan els mites, les llegendes... es posen per escrit, concretament a l'època arcaica de Grècia, entre finals del segle VIII aC. i principis del VII aC, quan es comencen a posar obres per escrit, generalment de temes mitològics o influenciats per la mitologia, sobretot a la zona de la Jònia asiàtica. En són exemple la *Teogonia* d' Hesíode o els poemes homèrics.

En aquesta època, destaca la poesia èpica, que narrava els fets llegendaris i mitològics d'un heroi de forma objectiva amb un narrador omniscient, fins al començament del segle VII aC, quan apareix la poesia lírica, la poesia dels sentiments en primera persona amb autors com Safo i Alceu de Lesbos.

Al segle VI aC. es va introduir el drama, que es va consagrar com a gènere literari oficialment al 534 aC. amb Pisistrat, el tirà d'Atenes. En aquest gènere, van destacar un gran nombre d'autors, com ara els tràgics Èsquil, Sòfocles i Eurípides i Aristòfanes com a comediògraf, ja que el teatre va ser més popular perquè no era necessari llegir.

A l'època romana, entre el segle II aC. i IV dC. van aparèixer nous gèneres, com la biografia amb el grec Plutarc o la sàtira, aquesta última exclusivament creada pels romans, amb Horaci.

A l'època medieval, hi va haver poques innovacions literàries, ja que es va seguir amb la tradició clàssica en llengua llatina i en perdre's aquesta, van anar sorgint les diferents literatures universals, la catalana, l'espanyola, l'anglesa... amb els seus diferents moviments i gèneres més o menys populars segons l'època.

4.1.1. L'èpica

L'èpica és un dels gèneres literaris més antics i es basa en les narracions en vers de temes de guerra i d'herois amb un narrador extern omniscient. Les poesies èpiques eren les manifestacions literàries més antigues però es transmetien de memòria de generació en generació, oralment, fins que, en aparèixer l'alfabet, es van posar per escrit per conservar-les. De manera que es distingeixen, segons l'època, les obres èpiques que es recullen i s'escriuen tal i com es reben tradicionalment, com la *Ilíada*, mentre que, per altra part, hi ha les obres més elaborades i pensades amb antelació abans d'escriure-les, com és el cas de *Les Argonàutiques*, obra molt més posterior.

4.1.1.1. Homer i la *Ilíada*

Homer (Ὅμηρος) era un poeta grec que actualment és considerat el pilar de l'èpica grecolatina i de la literatura occidental. De la seva vida no es coneix gaire bé res, ja que la seva biografia es confon amb la llegenda i amb la mitologia, fins al punt que hi ha vuit ciutats diferents que reclamen ser el lloc del seu naixement: Quios, Esmirna, Colofó, Atenas, Argos, Pilos, i Ítaca. També es té la tòpica idea que era cec.

Les seves obres més famoses són la *Ilíada* i l' *Odissea*, però la realitat és que aquestes dues obres ja existien oralment i ell les va recollir i les va posar per escrit.

La *Ilíada*, doncs, és un poema èpic de 24 cants i uns 15.000 versos, el més antic de la literatura occidental, on es narra la còlera d'Aquil·les, en un context de la guerra de Troia de manera mitològica i amb les contínues intervencions dels déus de l'Olimp.

4.1.1.2. Apol·loni de Rodes i *Les Argonàutiques*

Apol·loni de Rodes va néixer al 295 aC. a Alexandria, una ciutat de l'Egipte conquerida pels grecs, encara que la major part de la seva vida la va passar a Rodes, d'aquí el seu nom.

Va realitzar els seus estudis al seu poble natal i als 30 anys ja era bibliotecari de la famosa Biblioteca d'Alexandria. Va ser un poeta èpic, i, a més, va escriure diversos llibres de gramàtica. Finalment, el seu enfrontament amb el seu mestre, contra la reina d'aquella època i les burles dels seus companys d'Alexandria li va comportar la marxa cap a Rodes, on va morir al 215 aC.

La seva obra, *Les Argonàutiques*, és un poema èpic situat abans de la guerra de Troia que narra les aventures de Jàson i els seus companys, els argonautes, per travessar el mar fins arribar a la Còlquide, a l'altra banda del Mar Negre. Allà han d'aconseguir el velló d'or que pertanyia originalment als grecs, per tal que l'oncle de Jàson, el rei Pèlias, li cedeixi el tron que li pertany.

Aquesta obra, en comparació a la *Ilíada*, està més elaborada, ja que no va ser transmesa oralment, a causa de l'existència de l'alfabet des de segles anteriors, sinó que va ser pensada i programada abans d'escriure-la per tal de refinar-la.

4.1.2. El gènere dramàtic

4.1.2.1. La tragèdia

La tragèdia, del grec "*τραγωδία*", és un subgènere dramàtic d'origen grec, concretament a partir de festes populars dedicades al déu Dionís, on uns cors cantaven uns cants anomenats *ditirambes*. En el context d'aquests cants, va començar a destacar un dels cantors que contestava a la resta, anomenats *coreutes* o membres del cor, sorgint així el diàleg i en conseqüència els personatges. A més, amb el temps es van anant ampliant els temes; no només es parlava de la fertilitat en honor a Dionís, sinó de tota la mitologia grega. Els tràgics clàssics grecs més importants van ser Èsquil, Sòfocles i Eurípides, tots en el segle V aC. (segle d'or).

D'aquesta manera, va sorgir la tragèdia clàssica que tenia un objectiu educatiu, ja que estimulava una reflexió, així com la *catarsi* o purificació espiritual, emocional i mental a causa de la compassió i la por que passaven els espectadors en veure l'obra i saber que ells estaven lliures dels càstigs que patien els personatges.

La tragèdia, segons la seva estructura, estava dividida en parts: la primera, el *pròleg*, era un diàleg o un monòleg on es presentava la situació; la segona, el *pàrode*, consistia en l'entrada del cor, seguit dels *episodis* dialogats entre els actors. La separació entre aquests episodis s'anomenava *estàsims* i en aquest moment el cor es quedava dret, cantant i ballant a l'orquestra. Per últim, tenia lloc l' *èxode*, que consistia en la sortida del cor.

4.1.2.1.1. Sòfocles i Èdip rei

Sòfocles (“Σοφοκλής”) va néixer a Colonos (antic barri d'Atenes) al 496 aC. Juntament amb Èsquil i Eurípides, va ser un dels tres grans tràgics de la antiga Grècia i ocupa el segon lloc, cronològicament parlant, en el segle de Pèricles, l'època d'or per excel·lència d'Atenes.

Sòfocles va néixer poc abans de la batalla de Marató (490 aC.), de manera que va viure la batalla de Salamina, quan tenia uns setze anys, i va ser escollit per ser el director d'un cor de nois per celebrar la victòria. Just en aquest moment era quan Èsquil venia de lluitar-hi i quan naixia Eurípides a la mateixa illa de Salamina.

Al cap dels anys, a partir del 468 aC, va començar a guanyar premis en els concursos de la tragèdia i va ser així com va començar la seva carrera literària. Es va convertir en una figura important d'Atenes i va ser escollit dues vegades per al càrrec d'estrateg, participant en actes com l'expedició dels atenesos contra Samos al 440 aC. (Guerra del Peloponès).

Finalment, Sòfocles va morir al voltant dels noranta anys, de manera que va viure les guerres mèdiques i la guerra del Peloponès. Durant la seva vida va

escriure 123 obres dramàtiques de les quals només es conserven 7 tragèdies completes (*Antígona, Èdip Rei, Electra, Àiax, Les Traquínies, Filoctetes i Èdip a Colonos*) i fragments d'unes vuitanta o noranta.

Pel que fa a la seva vida literària, de Sòfocles destaca la introducció en el drama d'un tercer actor, la reducció de la rellevància del cor i l'augment de dotze a quinze membres en el mateix. A més, va deixar d'utilitzar el sistema de trilogies de les obres, que era una tradició literària, i el va substituir per tragèdies soltes.

La tècnica de les tragèdies consistia en presentar els seus herois de manera aïllada i enfrontats a altres personatges; i en mostrar un l'home que era innocent a causa de l'irrevocable destí.

Pel que fa a la seva obra *Èdip rei*, és una tragèdia pertanyent al cicle de la vida d'un personatge mitològic, Èdip. Aquesta obra és la primera cronològicament, seguida d' *Èdip a Colonos* de Sòfocles , *Els set contra Tebes* d' Èsquil i *Antígona* de Sòfocles.

L'argument d'aquesta tragèdia es centra en un període del mite d'Èdip, concretament, quan el protagonista, rei de Tebes, casat amb locasta i pare de tres fills, s'adona que ha matat el seu pare biològic i s'ha casat amb la seva mare, amb qui ha tingut descendència.

Actualment, aquesta tragèdia està relacionada amb *el complex d' Èdip*, desenvolupat per Sigmund Freud, segons el qual els infants mascles tenen sentiments amorosos cap a la figura materna i hostils cap a la paterna.

4.1.2.1.2. Eurípides i *Medea*

Eurípides (Salamina 480 – Pella, Macedònia 406 aC) va ser un dels grans dramaturgs, concretament el tercer, després d' Èsquil i Sòfocles. Va néixer en una família pertanyent a l'aristocràcia, de manera que va tenir una bona educació, que consegüentment amb el temps va originar la seva vocació

literària, en concret cap a la dramaturgia. A més, posseïa una completa biblioteca privada.

Va tenir interès en la pintura i va ser un deixeble dels sofistes, fet que va comportar a les seves obres problemes sense solucions definitives.

Va viure a Atenes fins que al 408 aC. es va retirar a la cort de Macedònia, decebut de la seva pàtria per culpa de la Guerra del Peloponès (431- 404). Dos anys després hi va morir als 74 anys.

Pel que fa a les seves obres, en va escriure al voltant d'unes 92, de les quals només se'n conserven senceres 18. Eurípides va destacar en les seves obres dramàtiques les figures femenines, presentant-les com a heroïnes, ja que aquestes reflexionaven més que no pas els homes. Un exemple són les obres *Medea* o *Alceste*, on en concret el personatge femení d' Alceste té un paper important, ja que entrega la seva vida a la Mort a canvi de salvar la del seu marit. A més, feia dels seus personatges una anàlisi psicològica en profunditat, de manera que provocava una situació difícil de comprendre en aquell temps.

Una altra característica és que presenta els seus personatges com a éssers turmentats i que, a més, estan envoltats d'uns ambients pessimistes; a més, posa en dubte els valor tradicionals, entre ells la idea dels déus.

El fet que a les seves tragèdies arribés a un punt màxim on no es podien solucionar els problemes per mà dels homes, va provocar la creació del *θεός από μηχανής*¹, l'aparició d'un actor com un *Déus ex machina* per resoldre els problemes irrevocables.

L'obra d' Eurípides *Medea* és una tragèdia basada en els personatges mitològics de Jàson i Medea, i que continua la història èpica de *Les Argonautiques*: Jàson, un heroi de Tessàlia, havia d'arribar a l'altra banda del Mar Negre (la Còlquide) per recuperar el velló d'or, però va trobar dificultats per aconseguir-lo, amb la qual cosa va haver d'ajudar-lo Medea, filla del rei de la Còlquide. Jàson s'emporta Medea a Grècia, on tenen dos fills.

---

¹ “θεός από μηχανής”. Grua que sosté a un actor per representar a una divinitat.

A partir d'aquí, comença la tragèdia d'Eurípides: Medea, abandonada per Jàson, que es vol casar amb la filla del rei, vol venjar-se de qui l'ha abandonat matant el rei, la filla d'aquest, i el més horrible d'aquesta tragèdia: els seus propis fills.

4.1.2.2. Comèdia

La comèdia igual que la tragèdia, és un subgènere dramàtic d'origen grec, nascut a partir de les processons en honor a Dionís, però amb la diferència que aquesta prové d'uns cants de caràcter satírics i jovials anomenats *comoi* (κῶμοι).

L'evolució de la comèdia va ser la mateixa que la de la tragèdia; van aparèixer els diàlegs en destacar alguns personatges per damunt del cor, però no van ser tan rígids en relació als temes, ja que no havien de ser obligatòriament mitològics.

La comèdia tenia una funció de crítica social; era una barreja de farsa i sàtira on sortien personatges contemporanis com polítics, filòsofs, etc. Destaca sobretot el comediògraf Aristòfanes². Amb el temps, concretament després de la guerra del Peloponès, cap al segle IV, va evolucionar i va adoptar una funció de pur entreteniment³. A Roma els comediògrafs Plaute i Terenci són els precursors de la comèdia moderna o actual *comèdia d'embolics*.

4.1.2.2.1. Aristòfanes i *Lisístrata*

Aristòfanes (Ἀριστοφάνης) va néixer a Atenes al 448 aC, en una època de pau i d'esplendor. Va ser de política conservadora i un enemic declarat de la democràcia, així com dels nous pensaments i renovadors per exemple, algunes de les seves obres anaven en contra dels sofistes, del filòsof Sòcrates i del dramaturg Eurípides. De manera que va utilitzar la comèdia per criticar aquests

---

² Aquesta etapa s'anomena la Comèdia Àtica Antiga.

³ Amb Menandre (Comèdia Àtica Nova)

personatges i les seves idees, ja que va formar part de l'Antiga Comèdia Àtica on l'objectiu principal era la crítica social i política. Un exemple va ser l'obra *Lisístrata*, on mostra la seva oposició a la guerra del Peloponès.

De les quaranta comèdies que va escriure només, se'n conserven onze: *Els núvols*, *Les vespes*, *La pau*, *Els ocells*, *Els Acarnesos*, *Els cavallers*, *Les assembleïstes*, *Plutos*, *Les granotes*, *Les temofòries* i *Lisístrata*.

Aquesta última, *Lisístrata*, és una comèdia basada en el període de la guerra del Peloponès. La protagonista convoca totes les dones d'Atenes per fer una vaga sexual per tal d'acabar amb la guerra contra els Espartans. D'aquesta manera, Aristòfanes aconsegueix amb la seva obra una crítica d'aquest conflicte bèl·lic al qual s'oposava amb un llenguatge i una situació humorístics.

4.1.2.2. Plaute i *Miles Gloriosus*

Plaute va néixer a l'antiga Úmbria, comarca de la península Itàlica, cap al 254 aC, fill d'una família d'una classe social no molt alta. De jove es va traslladar a Roma, on va treballar de soldat i comerciant, fins que es va arruïnar i va haver de treballar al teatre d'escenògraf, fet que va ser una possible causa de l'origen de la seva devoció teatral.

Pel que fa al context històric, Plaute va viure en un moment important de la República Romana, ja que va coexistir amb fets com la primera i la segona guerra púnica (264-241, 218-201 aC.), o la caiguda de Corint (146 aC.) davant la imposició dels romans.

Finalment, va morir al 184 aC. amb 70 anys, després d'haver millorat notablement la seva situació econòmica inicial.

Amb les comèdies va tenir un gran èxit, ja que escrivia per a les classes més baixes, que eren les més nombroses, amb l'objectiu de fer riure, entretenir i divertir el públic, al contrari que les comèdies gregues d'Aristòfanes, la funció de les quals era criticar. Aquest tipus de comèdia ha evolucionat fins a

l'actualitat i es coneix amb el nom de *comèdies d'embolics*, fet que converteix Plaute en el precursor de la comèdia moderna.

De totes les obres que va escriure se'n conserven 21, alguns dels títols de les quals són *Amphitruo*, *Addictus*, *Aulularia* o *Miles Gloriosus*, aquesta última, amb diferents títols segons l'idioma traduït: Soldado fanfarrón, *Glorreiche Soldat (soldat gloriós)*, *A funny thing happened on the way to the forum*, de manera que no són fidedignes al títol original.

La seva obra *Miles Gloriosus* és una comèdia que s'inicia amb la separació de dos enamorats que s'estimen fins que la noia, Filocomàsia, és segrestada i venuda, i amb l'ajuda d'un esclau, que organitza un pla, han d'enganyar l'amo per tal d'alliberar-la.

4.1.3. La mitologia

Per entendre la literatura grega d'aquells moments, s'ha de tenir en compte la mitologia, ja que la mitologia proporcionava temes a l'èpica i a la tragèdia.

Del grec *μῦθος* (mite) i *λόγος* (ciència), la mitologia és el conjunt de mites cohesionats d'un poble relacionats amb la seva cultura i religió i que servien per explicar fets que en aquell moment no tenien resposta, com la creació de l'univers. En aquest sentit, la mitologia té una relació d'equivalència amb la Bíblia, ja que aquesta també explica la creació a partir del mite del Gènesis.

A l'antiga Grècia, la mitologia es transmetia oralment de generació en generació, fins que, en aparèixer l'alfabet, es van començar a posar per escrit quan es va comprovar que els mites començaven a desaparèixer a causa de l'aparició del pensament racional, la filosofia..., ja que la seva verdadera funció era intentar donar respostes a preguntes que no podien contestar a causa de la manca d'informació científica, com per exemple l'origen de les constel·lacions; o simplement, per disfressar els veritables fets. Per exemple, la guerra de Troia sembla ser que es va originar per motius econòmics, però es va explicar a través del mite amb el famós rapte d'Helena. Més tard, amb l'aparició

d'aquestes noves disciplines com la filosofia, que van donar unes explicacions més racionals i menys dubtoses, es van començar a recopilar obres mitològiques com la d' Apol·lodor amb la Biblioteca Mítica.

4.2. Naixement del cinema

Del grec *κίνη* que significa moviment i *γραφός*, imatge. Per tant, significaria “posar” la imatge en moviment. El cinema és l'última de les set arts consistent en crear la impressió de moviment a través de la projecció de fotogrames de manera molt ràpida i successiva.

Aquest art sorgeix al segle XIX, concretament al 1885, quan els germans francesos Lumière utilitzaren la càmera cinematogràfica, i van publicar la seva primera projecció. Va tenir un gran èxit i això va comportar una onada de més cinematografies basades en temes quotidians, com *La sortida dels obrers d'una fàbrica* o *L'arribada d'un tren*. Amb aquest gran auge, van sorgir nous autors, dels quals va destacar George Méliès pels avanços dels seus efectes especials i noves tècniques, entre les quals destaca la de la superposició amb la qual va poder crear situacions que no passaven realment. Per tal de viure treballant del món del cinema, es van començar a crear productores, la primera de totes, a Hollywood fundada al 1903, encara que fins al 1911 no hi va aparèixer el primer estudi.

Els llarg metratges es projectaven en blanc i negre i muts, amb aparicions de diàlegs escrits a la mateixa pantalla i acompanyats amb música instrumental en directe. No va ser fins al 1927 que va aparèixer la incorporació sincronitzada del so, i del color al 1932.

4.3. Literatura clàssica grega i romana al cinema

Durant els anys 50 i 60 va aparèixer una onada d'un nou cinema anomenat la *nouvelle vague*, que consistia en crear obres dependents de la literatura, sobretot de la cultura grega i romana; és a dir, adaptacions.

En aquest període es situen obres com *Jasón y los argonautas* (1963) de Don Chaffey o *Alejandro Magno* (1956). Per tant, és en aquest moment quan es roden la majoria d'adaptacions cinematogràfiques del món clàssic grec i llatí. Cal destacar que en aquest període, hi predominen per una part pel·lícules típicament de Hollywood i, per l'altra, pel·lícules italianes i franceses, però no espanyoles, ja que per la dictadura del general Franco, es censuraven i prohibien una gran part de les obres.

4.4. Les adaptacions cinematogràfiques i els seus directors

4.4.1. Pier Paolo Passolini

Pier Paolo Passolini (Bologna 1922 - Roma 1975) va ser un escriptor, poeta, director de cinema i guionista, assagista, i crític social i cultural de manera que, en el món de la cultura, va ser un dels personatges més importats d'Europa al llarg de la segona meitat del segle XX, així com també un dels més reconeguts de la seva generació a Itàlia.

Va començar a escriure poemes als 7 anys d'edat i als 19 va començar a publicar-los. En la Segona Guerra Mundial, va ser reclutat i conseqüentment, capturat pels alemanys fins que va escapar. Va treballar com a professor fins al 1949 i va estar afiliat a la política, concretament al partit Comunista Italià, ja que era d'ideologia esquerrana, però va ser expulsat al cap de dos anys per la seva homosexualitat, una possible causa del seu assassinat. El seu cos es va trobar a Òstia, una antiga ciutat llatina costanera ubicada a la desembocadura del riu Tíber, el 2 de novembre de 1975, i encara avui dia es desconeix la veritable causa de la seva mort.

Una possible causa de la seva homosexualitat, podria ser trobada a la seva infància, quan el seu pare era un alcohòlic, ludòpata i maltractador de la seva dona, fet que provocaria en ell una desmesurada admiració per la seva mare, tal i com es mostra a una de les seves pel·lícules, *Edipo re*, on el protagonista assassina el seu pare amb ràbia i és cònjuge amb la seva mare. A més, aquesta aproximació cap a la branca materna va originar en ell un efeminament

amb el pas del temps, primer manifestat amb la poesia i després, amb la seva evident homosexualitat.

Pel que fa a les seves obres literàries, no va destacar tant com amb les cinematogràfiques, on va mostrar obertament la seva personalitat amb les pel·lícules més escandaloses de la seva època pels seus grans actes violents, incestos o escenes sexuals.

4.4.2. Lars Von Trier

Lars Von Triers (Copenhaguen, 1956) és un director de cinema i guionista danès.

Des de la seva infància es va criar en l'ambient del món del cinema, fet que li va motivar la seva carrera de cineasta. Després de la seva graduació, va començar a fer les seves primeres pel·lícules com són *El elemento del crimen*, *Europa*, *Medea...* i encara que no va tenir una àmplia audiència, va aconseguir la resurrecció del cinema escandinau.

També va participar en algunes sèries de televisió com a director i actualment es dedica a la pintura.

4.4.3. Richard Lester

Richard Lester va néixer a Filadèlfia al 1932. És un director de cinema nord-americà.

Era un nen superdotat, per la qual cosa va anar a la universitat amb només 15 anys. Va estudiar psicologia i música. Cap al 1950 es va introduir al món de la televisió, com a assistent, ajudant... fins arribar a ser director, però no va començar a fer pel·lícules fins que es va mudar a Londres.

Les seves obres, destaquen sobretot pel seu continu recurs cap a l' humor. Uns exemples són *Un ratón en la luna* o l'adaptació de *Miles Gloriosus* de Plaute.

4.4.4. Francesc Bellmunt

Francesc Bellmunt (Sabadell, 1947) és un director i guionista del cinema espanyol actual, concretament, d'uns 20 llarg metratges, principalment comèdies, de les quals destaquen "*La quinta del porro*", "*Un parells d'ous*", o la més recent, *Lisístrata*, basada en un còmic de l'alemany Ralf König, que a la vegada estava inspirat en l'obra d' Aristòfanes.

4.4.5. Wolfgang Petersen

Wolfgang Petersen (Alemanya, 1941) és un director, productor i guionista alemany. Amb 21 anys, va començar a dedicar-se a la direcció de produccions teatrals a la vegada que feia els seus estudis d'interpretació.

Va fundar la producció *Cappella Films*, per crear un nou cinema alemany, encara que les bases d'aquesta nova producció era imitar les idees de l'antic moviment *nouvelle vague*, en el sentit de fer pel·lícules adaptades d'obres literàries. Un llarg metratge d'aquesta producció va ser *Troya*, basada en la *Ilíada* d' Homer.

Pel que fa als seus reconeixements, només començar, amb la seva primera pel·lícula, ja va rebre el premi de millor nou director amb la seva obra "*The One or the Other*". Altres pel·lícules seves són: *Poseidon*, *Old Man's War* i *The perfect Storm*.

4.4.6. Don Chaffey

Don Chaffey (Anglaterra, 1917 - 1990, Nova Zelanda) va ser un director guionista i productor de cinema, així com director artístic anglès, des de 1947, fins la seva mort a causa d' una insuficiència cardíaca.

La característica principal de les seves pel·lícules és l'aparició de la fantasia, que es pot apreciar en obres com *Creatures the world forgot*, *Pete's Dragon* o *Jasón y los Argonautas*. A més, va dirigir un gran nombre de sèries de televisió britàniques, com la famosa *Los Ángeles de Charlie* .

5. Resums de les obres clàssiques

5.1. Èdip rei

Pròleg

L'acció es situa a Tebes i s'inicia amb la sortida del rei Èdip del palau, quan aquest pregunta a la població la causa per la qual s'havien reunit amb el sacerdot. Llavors el sacerdot li explica que la població de Tebes està infestada per la pesta i li demana la seva ajuda per salvar el poble, tal i com havia fet anys abans amb l'Esfinx. Èdip contesta al sacerdot dient que ja coneixia aquest fet i que havia enviat Creont, el seu cunyat, a l'oracle d'Apol·lo per resoldre-ho. En aquell moment arriba Creont i explica que, segons l'oracle, l'única solució era desterrar la persona que havia assassinat l'anterior rei de Tebes, Laios, però només sabien que va ser assassinat per un grup de bandits. Amb això, Èdip es compromet a descobrir l'assassí.

Pàrode

Entra el cor i invoquen Atenea, Àrtemis i Apol·lo, als qui demanen ajuda per salvar Tebes.

Primer episodi

Èdip fa un discurs amb el qual ordena a la població que si coneixen l'assassí de Laios i ho revelen tot, seran recompensats; però, en canvi, si l'oculten seran castigats. Proclama que, encara que ja està mort, defensarà a Laios com si fos el seu fill, fent una al·lusió a la que serà la ironia del final de la tragèdia, i capturarà el seu assassí. En acabar, el corifeu li aconsella demanar ajuda a Tirèsias, un vident cec, però Èdip li contesta que Creont ja l'ha anat a buscar. En aquell moment, entra Tirèsias.

Èdip demana a Tirèsias ajuda per descobrir l'assassí de Laios, però aquest no li vol respondre, ja que sap que no serien bones notícies per Èdip. Llavors, Èdip declara culpable a Tirèsias per no voler revelar-ho. Amb això Tirèsias anuncia que l'assassí que busca és ell mateix. Amb això, Èdip acusa a Creont d'haver pagat al vident per anunciar aquests fets i, conseqüentment, quedar-se amb el tron.

Tirèsias, abans de marxar, diu a Èdip que l'assassí és un estranger, però en realitat és tebà de naixement, pare i germà dels seus propis fills i casat amb la seva mare, així com l'assassí del seu pare. A més, diu que acabarà cec.

Estàsim

El cor anuncia que Apol·lo està perseguint l'assassí desconegut i que han quedat pertorbats pel que ha revelat el vident.

Segon episodi

Èdip acusa Creont, ja que pensa que vol apoderar-se del poder, però aquest li demana que l'escolti, encara que Èdip es nega a entrar en raó i pensa matar-lo o desterrar-lo. Llavors arriba locasta i pregunta per la causa de la discussió. Èdip li explica les suposades intencions de Creont, però locasta creu la innocència del seu germà.

locasta li aclareix a Èdip que no s'ha de creure's tot el que diu l'oracle, ja que a Delfos va anunciar que Laios seria assassinat pel seu fill, i per evitar-ho, van abandonar el seu propi fill amb els peus lligats, encara que tot i així, va ser

assassinat per uns estrangers. Seguidament, li diu que només un home, que va estar present a l'assassinat de Laios, va sobreviure i que, en veure que el rei era Èdip, es va retirar a viure al camp. Èdip, desconcertat, comença a explicar-li la seva història perquè pugui entendre els fets: tot va començar quan en una festa li van dir que era adoptat i va decidir anar a l'oracle de Delfos, on li van anunciar que estava predestinat a matar el seu pare i a tenir fills amb la seva mare. Per això, es va allunyar de la seva família (Corint), fins que pel camí a Tebes es va trobar amb un grup d'homes, un d'ells en un carruatge, els quals va matar per haver intentat obligar-lo a apartar-se del camí.

Estàsim

Parla el cor, que menysprea l'oracle d' Apol·lo.

Tercer episodi

Quan Iocasta està oferint ofrenes a Apol·lo per tal de purificar-se després dels esdeveniments, arriba un home de Corint per anunciar que volen proclamar rei a Èdip, ja que el seu pare havia mort. A més, el missatger li diu que no és el seu pare biològic, ja que un pastor li va donar un nadó lligat pels peus i el missatger el va lliurar al rei de Corint. Èdip decideix manar buscar el pastor.

Estàsim

El cor es pregunta qui és la veritable mare d'Èdip.

Quart episodi

Èdip interroga el pastor, fins que aquest li explica que va entregar un nadó la mare del qual el temia i el rebutjava, ja que estava predestinat a matar el seu pare. Finalment, Èdip ho compren: havia matat el seu pare, Laio, i havia tingut fills amb la seva pròpia mare.

Estàsim

El cor explica com Èdip ha arribat a ser tan desgraciat encara que havia salvat Tebes de l'esfinx.

Cinquè episodi

Anuncien que locasta s'ha suïcidat i quan Èdip entra a l'habitació on hi ha el cos de la seva mare, es treu els ulls per no veure més les desgràcies que ha provocat. Finalment, nombra Creont el successor del tron i després de acomiadar-se dels seus fills, li demana que el desterrí de Tebes.

Èxode

El cor explica com no s'ha de proclamar feliç cap persona fins el seu últim dia, ja que li pot passar com a Èdip, que passa de ser feliç a ser el més desgraciat dels homes.

5.2. Miles Gloriosus

Acte primer

L'acte comença quan Pirgopolinices, un soldat, i el seu paràsit, Artotrogus, comencen a explicar fets irreals amb un to fanfarró que alhora produeix una comicitat, com el fet que Pirgopolinices va matar set mil homes en un dia, que va trencar un braç d'un elefant amb un cop de puny, o el fet que el perseguien les dones; fins que decideixen anar al fòrum.

Segon acte

Palestrió, esclau de Pirgopolinices, explica la situació en què es troba: es troba a Efes, però abans vivia a Atenes, on era un esclau d'un jove, Plèusicles, qui estava enamorat d'una noia lliure, Filocomàsia, però va haver de marxar per una missió oficial. Mentrestant, Pirgopolinices arriba a Atenes, on segresta Filocomàsia. Palestrió, en adonar-se, va a avisar al seu amo, però en el vaixell en el que viatjava va ser entregat com a esclau a Pirgopolinices. Amb el temps, va aconseguir avisar Plèusicles i va fer un forat a la paret d'on es trobava Filocomàsia per tal que el seu amo i ella es veiessin.

A continuació arriba Periplectomen, un veí vell de Plèusicles que informa a Palestrió que Esceledre, un esclau de Pirgopolinices, ha vist Filocomàsia i

Plèusicles junts. Llavors Palestrió té la idea de fer com si una germana bessona de Filocomàsia ha arribat a Efes i, per tant, l'han confós.

Esceledre, en veure Palestrió, li ho explica tot, encara que Palestrió intenta enganyar-lo fent-li creure que no era Filocomàsia, fins que decideixen anar a veure si està a casa de l'amo per comprovar-ho. Llavors li expliquen a Esceledre que l'ha confós amb la seva germana bessona.

Amb això, Filocomàsia passa a l'altre cantó, a la casa de Periplectomen, fins que arriben Esceledre i Palestrió i li fan creure que és la germana de Filocomàsia, ja que aquesta feia com si no els reconegué i afirmava que havia vingut a buscar la seva germana.

Finalment, Esceledre entra a la casa de Periplectomen per confirmar que és una altra persona, fins que el convencen del tot.

Acte III

Palestrió explica a Periplectomen que té una nova idea, i per això, necessita un anell i una dona que representi ser la seva esposa, Acrotelèucida, amb l'ajuda de la seva serventa, Mífida. Amb això, la serventa entregà aquest anell en nom de Acrotelèucida a Pirogolinices, per tal que pensés que sentia deler per ell.

Acte IV

Amb l'ajuda de Palestrió i Mífida, van convèncer el soldat per anar a casa de Periplectomen per reunir-se amb Acrotelèucida.

Quan Pirogolinices i Palestrió es dirigeixen a la casa del veí, veuen Mífida i Acrotelèucida que estaven tenint una conversació, conscients que les estaven escoltant, de manera que van actuar continuant amb l'engany. El soldat, que escoltava la conversació, es va creure la idea que Acrotelèucida estava enamorada d'ell, i a més, la serventa el va informar que la casa era d'ella i que es va divorciar de Periplectomen per tal de poder casar-se amb ell Llavor. En aquell moment va arribar Plèusicles, com si fos el capità d'un vaixell que venia en nom de la mare de Filocomàsia per emportar-se-la. Finalment, Periplectomen permet que Filocomàsia se'n vagi juntament amb Palestrió, els

hi dóna les seves riqueses i es dirigeix dins de la casa de Periplectomen. A més, Plèusicles, li dóna la llibertat a Palestrió per haver aconseguit lliurar a Filocomàsia.

Acte V

Periplectomen ordena als seus servents apallissar Pirgopolinices, fins que el deixen marxar. Finalment, Esceleldre, el seu esclau, li explica que un cop després que Filocomàsia i “el capità” se n’havien anat, es van començar a abraçar-se com si fossin dos amants. Llavors Pirogolinices s’adonà de tot l’embolic que havia creat Palestrió.

5.3. Medea

Pròleg

Dida, la serventa de Medea, introdueix la situació amb un monòleg, on explica que Medea va abandonar la seva terra, la Còlquide, i a la seva família per ajudar Jàson i estar amb ell; però Medea, en aquells moments, passava per una depressió, sense menjar i odiant els seus fills perquè Jàson la va abandonar per casar-se amb la filla de Creont, rei de Corint.

Pàrode

Medea desitja deixar de viure i que els seus fills es morin juntament amb el seu pare, encara que Dida els defensa ja que aquests no tenen cap culpa. Llavors entra el cor i avisa a Medea perquè no s’interposi entre Jàson i la filla de Creont, ja que Zeus serà qui s’encarregarà del seu càstig.

Episodi I

Medea anuncia al cor que està decidida a castigar Jàson. Just en aquell moment, arriba Creont, qui l’informa que està desterrada, ja que té por d’ella a causa de la seva fama de bruixa irascible. Com a conseqüència, Medea li suplica i l’ intenta convèncer, però es inútil i continua estant desterrada, de manera que Medea inclou Creont i la seva filla a la llista dels seus enemics.

Estàsim

El cor es dirigeix a Medea, a qui anuncia que ha trencat el seu jurament per voler matar els seus enemics, ja que el càstig es considera treball dels Déus. Llavors entra Jàson.

Episodi II

Jàson li recrimina les malediccions que ha llençat contra la família reial i dóna per just el desterrament i l'exili. Medea li recrimina tot el que va haver de fer per ajudar-lo, fins i tot, va matar el seu germà i va llençar el cos al mar, a més de trair la seva pàtria i abandonar-la. També l'acusa perquè els seus fills, que no són culpables de res i en canvi, patiran aquest exili. Per això Jàson li ofereix riqueses per compensar-la, però Medea no les accepta.

Estàsim II

El cor es dirigeix als Déus per demanar no tenir una situació com la que està patint Medea. A continuació arriba Egeu, rei d'Atenes.

Episodi III

Egeu li explica a Medea que arriba de l'oracle de Delfos per conèixer com podrà tenir descendència per la corona reial d'Atenes, encara que no entenia les paraules tan complicades que li havia dit l'oracle. A continuació Medea li explica la seva situació que Jàson l'ha abandonada per la filla del rei i, a més, l'han desterrada, de manera que li demana clemència perquè l'ajudi, rebi a Atenes i la protegeixi i, a canvi, ella mateixa li donarà la descendència que busca.

Llavors Medea, decidida, es dirigeix als déus i explica el seu pla: tractarà dolçament amb Jàson per convèncer-lo que els seus fills es quedin a Corint per evitar que pateixin el sofriment de l'exili, després farà enviar a través dels seus fills un vestit i una corona a la filla del rei, de manera que quan se'ls posés a sobre moriria de manera cruel ella i tot el que la toqui, i finalment, matarà als seus propis fills, per provocar més dolor a Jàson i deixar-lo sense descendència, abans de fugir cap a Atenes.

Estàsim III

El cor discuteix sobre la futura actuació de Medea i es qüestiona com podria ser capaç de matar els fills de la seva pròpia sang, d'on trauria el coratge per acabar amb les seves vides un cop se n'adonin del tràgic final i li demanin clemència. En aquell moment, entra Jàson.

Episodi IV

Medea es disculpà, falsament, a Jàson pel seu comportament i li apropà els seus fills per acabar amb la seva duresa i enuig. Tot seguit, Medea li demanà que convencés Creont per tal que els seus fills poguessin mantenir-se al marge de l'exili i a canvi, com a disculpa, els fills li donarien regals a la filla del rei, concretament, la corona i el vestit.

Estàsim IV

El cor anuncia que ja no tenen esperances per als fills i es lamenten per els pares, sobretot per Jàson que està portant els seus fills a la mort sense saber-ho.

Episodi V

Medea s'acomiada dels seus fills, quan aquests pensen que no la veuran a causa de l'exili, mentre que el preceptor preparà els fills per la mudança cap al palau. Llavors arribà un missatger i anuncià a Medea que Creont i la seva filla havia mort a causa dels verins dels presents i després ho va explicar detalladament: la princesa, en veure els regals, no havia tardat en posar-se'ls, de manera que va començar a tremolar i els seus ulls donaven voltes, fins que el seu cos es va envoltar de flames, i conseqüentment, va morir. Finalment, el pare en veure la tragèdia, va agafar en braços la seva filla i també va morir a causa del verí. Un cop Medea ja va haver escoltat el missatger, es dirigí cap a dintre de la casa per cometre el crim final.

Estàsim V

El cor es lamenta i es prepara per el tràgic final. Llavors escolten els crits dels fills i els donen per morts.

Èxode

Jàson, en adonar-se de la mort de Creont i de la princesa, està furiós amb Medea. En aquell moment, el corifeu l'informa de la mort dels seus fills i arriba Medea en un carro alat amb els cadàvers dels nens. Jàson discuteix amb ella i l'un considera culpable a l'altre i viceversa. Llavors Jàson demana a Medea poder tocar-los per últim cop, enterrar-los i acomiadar-los, però ella s'hi nega, perquè, a part que vol enterrar-los a Atenes, vol que sigui més dur per a ell. Finalment, Medea se'n va amb els cadàvers en el carro alat.

5.4. *Lisístrata*

Pròleg

És la matinada i la protagonista, Lisístrata, fa reunir totes les dones de l'Àtica, i algunes de la resta de l' Hèl·lade, de Beòcia, Corint, Esparta... encara que primerament només n' apareix una, a qui li explica que ha tingut una idea perquè els homes acabïn amb la Guerra del Peloponès.

En arribar-hi, totes acceptaren fer qualsevol cosa per acabar amb aquesta guerra, però quan Lisístrata explicà que la idea consistia en abstenir-se del sexe, cap va voler participar, excepte l' espartana. Finalment, dispostes a aquesta vaga, van fer un jurament bevent d'una copa després de pronunciar unes paraules on s'havia indicat que havien d'abstenir-se de mantenir relacions sexuals amb els seus marits i que no els donaran plaers.

Pàrodos

El cor anuncia que les dones s'han apoderat de l'acròpoli i s'han tancat a dintre. Tot seguit, es dirigeixen a l'acròpoli.

Àgon

Un grup de dones arriben davant de l'acròpoli i veuen que els homes intenten prendre foc. Llavors el corifeu i la corifea comencen a discutir fins que aquesta li llença aigua al corifeu. A continuació surt Lisístrata de l'acròpoli i un conseller

vol lligar-la. En aquell moment, començaren a sortir dones i es produeix una batalla amb els arquers, que finalment són derrotats. Després, els homes derrotats van preguntar per què s'havien tancat i les dones contestaren que ho havien fet per protegir els diners i evitar així que continués la guerra del Peloponès, però van continuar discutint.

Paràbasi

Continuen amb la disputa.

Episodi I

Lisístrata, preocupada, comenta amb la corifea que les dones comencen a estar oposades davant la idea de mantenir-se tancades a l'acròpoli, ja que algunes han intentat escapar.

Episodi II

Arribà un home a l'acròpoli, concretament un marit d'una de les dones, Mírrina, amb una erecció que fou visualment evident. Llavors Lisístrata li demanà a aquesta que exciti el seu home, però sense arribar a l'acte sexual, ja que havien de continuar amb la vaga, de manera que així ho va fer i finalment el deixà plantat i tornà a l'acròpoli.

Episodi III

A la plaça d'Atenes arriben un espartà i un atenès erectes intentant dissimular-ho, per posar-se d'acord per signar la pau, ja que els dos bàndols estan patint a causa de la vaga sexual. Llavors criden Lisístrata per fer la reconciliació. Finalment, entren tots a l'acròpoli convidats a menjar i després les dones es van anar amb els seus homes.

Èxode

Finalment celebren l'armistici cantant a les muses i donant per acabada la vaga sexual.

5.5. La *Ilíada*

L'obra literària de la *Ilíada* comença 9 anys després que la guerra de Troia comencés com a conseqüència del rapte d' Helena, la dona de Menelau, rei d'Esparta i germà del rei de Micenes, Agamèmnon. El segrest el va fer Paris, príncep de Troia i germà d' Hèctor, hereu de la corona i fill del rei Príam. Llavors, Menelau, en adonar-se del rapte, va demanar ajuda a Menelau i es van dirigir cap a Troia amb un gran nombre de soldats, entre ells, els més famosos de Grècia: Aquil·les, heroi fill Tetis, una nereida, Ulisses, Aiant...

Cant I

Agamèmnon i l'exèrcit aqueu es troben estancats a causa de la pesta que els va enviar Apol·lo, ja que aquests tenien empresonada Criseida. Una vegada es lliura i Ulisses se l'emporta cap a Crisa amb el seu pare, després que Calcas avisés Agamèmnon que la pesta era per aquesta causa, Agamèmnon, com a venjança d'haver hagut de retornar Criseida, pren Briseida, que havia correspost a Aquil·les com a trofeu de guerra. Llavors, Tetis, nereida mare d' Aquil·les, ajuda el seu fill fent un pacte amb Zeus, qui promet la victòria als troians fins que no s'honorï el seu fill com es mereix i Agamèmnon i tots els aqueus reconeixin la seva gran vàlua però la seva dona, Hera, està a favor dels aqueus, de manera que es produeix un conflicte també a l' Olimp.

Cant II

Zeus envia un somni a Agamèmnon perquè envii els seus homes a una batalla. Llavors hi ha un consell d'ancians i una assemblea de l'exèrcit, on Agamèmnon suggereix la tornada a Grècia i la major part de l'exèrcit està d'acord, però hi ha una intervenció d' Atenea a través d' Ulisses per frenar la tornada. Després, Ulisses i Néstor se n'adonen que tot això era una prova d' Agamèmnon i decideixen continuar amb la guerra. Llavors fan un sacrifici per la preparació de la batalla.

A continuació hi ha un catàleg de les naus provinents de diferents zones de Grècia amb el nom d'alguns dels seus soldats. Per part dels troians, van ser avisats per Zeus i aquests també es preparen per la batalla.

Cant III

En el combat, Paris va sortir fugint davant de Menelau, l'espòs d'Helena, però després de les paraules furioses d'Hèctor, el seu germà Paris va acceptar un duel contra ell, després que Príam decidís que si guanyava Paris, aquest es quedaria amb Helena, però en canvi, si perdia, seria Menelau qui es quedaria amb ella i castigaria els troians. Llavors, mentre Paris i Menelau es van preparar per a la batalla, Helena va identificar i presentar els lluitadors i els prínceps aqueus a Príam. Després va començar el combat, en el qual Paris fou derrotat però Afrodita el salvà i el portà dins la muralla.

Cant IV

Els déus es reuneixen a l'Olimp per decidir el final de la guerra i finalment opten per la destrucció de Troia. Per l'altra banda, Menelau és ferit per Pàndar, un arquero convençut per Atenea i Agamèmnon mostra la seva angúnia. Els dos bàndols es preparen per a la batalla.

Cant V

Principalia⁴ de Diomedes.

Cant VI

Els aqueus guanyen la batalla. Llavors Hèctor avisa la seva mare perquè faci pregàries a Atenea, així com també faran les altres troianes. Després exigeix a Paris que vagi a la guerra, ja que tot és per la seva culpa. A més, el jutja de covard. Finalment Hèctor s'acomiada d' Andròmaca i del seu fill, ja que els diu que ell no es un covard i que pot no tornar viu del combat. Després, Hèctor i Paris es dirigeixen junts cap al camp de batalla.

Cant VII

Apol·lo i Atenea van decidir que Hèctor s'havia d'enfrontar amb un dels aqueus més forts, i per sorteig surt Àiax, encara que cap dels dos mor ja que es

---

⁴ La principalia ("ἀριστεία") és un cant on es narra les gestes d'un únic heroi, ja que els seus actes agafen protagonisme.

separen amb l'arribada de la nit. Per part dels aqueus, que van fer un banquet, Néstor aconsellaren fer una treva amb els troians de cara a recuperar els cadàvers i per fortificar el campament. Per l'altra banda, els troians van aconsellar retornar Helena, però Paris s'hi oposa. Després, Príam accepta la treva dels aqueus, es cremen els cadàvers, i fortifiquen el campament, encara que Posidó es va oposar a això.

Cant VIII

De nou, hi ha una assemblea dels déus on Zeus prohibeix afavorir cap dels dos bàndols. Després, pronostica la derrota dels aqueus i els envia un llamp (als mateixos). Per altra banda, Hera demana a Posidó que intervingui ajudant els aqueus, encara que no ho aconsegueix.

Hi ha una altra batalla en la qual tornen a perdre els aqueus i Hera i Atenea volen intervenir, però Zeus se n'adona, de manera que s'enfada amb elles; encara que quan tornen tots a l'Olimp ell mateix continua pensant en com acabar amb els aqueus.

Cant IX

Agamèmnon va convocar una assemblea per reflexionar sobre la retirada, però Néstor i Diomedes s'hi oposen. Llavors pensaren que l'única manera de guanyar la guerra era amb l'ajuda d'Aquil·les, a qui van enviar una delegació per intentar la reconciliació, però no ho aconsegueixen.

Cant X

Per la nit, els aqueus decideixen espigar als troians. Llavors, troben Doló, un troià, el qual és obligat a parlar sobre els troians, fins que finalment, el maten.

Cant XI

Agamèmnon fa anar el seu exèrcit a la batalla, però els troians fugen. Llavors Zeus envia Iris a Hèctor per avisar-lo que no entri en combat fins que no estigui ferit Agamèmnon. Quan passa això, hi ha un segon atac per part dels troians, d'on també surten ferits Diomedes i Ulisses, entre altres. Per altra banda, Aquil·les envia Pàtrocle a Nèstor per saber qui eren els ferits.

Cant XII

Els troians van intentar destruir el mur del campament aqueu, quan va aparèixer una àguila volant i portant a les urpes una serp plena de sang, de manera que pensaren que significava un mal presagi, però Hèctor confiava en Zeus. Finalment, Hèctor troba una entrada al campament aqueu i s'inicia la invasió.

Cant XIII

Posidó estava indignat per la ajuda continua de Zeus als troians, de manera que d'amagat, va ajudar els aqueus animant-los. Continua la batalla.

Cant XIV

Hera, per tal d'ajudar els aqueus, va pensar en adormir Zeus, així doncs, una vegada Zeus adormit, Posidó va poder animar als aqueus perquè no es retiressin. Després, en el combat, Àiax llençà una pedra a Hèctor, qui es queda en plena batalla desmaiàt. En aquell moment estaven perdent els troians.

Cant XV

Zeus es desperta i en adonar-se de l'estratagema d'Hera, s'enfada amb ella. A continuació, Zeus ajuda de nou els troians. Va fer anar Apol·lo al camp de batalla per fer retornar Hèctor i per ajudar-lo contra els aqueus. Així doncs, amb l'ajuda dels déus els troians van aconseguir la fugida dels aqueus. Llavors Pàtrocle avisa Aquil·les per motivar-lo a la batalla, encara que és endebades. Es continua la batalla des de les naus.

Cant XVI

Després que Pàtrocle contés a Aquil·les la situació en què es trobaven els aqueus, aquest deixà que Pàtrocle es posés la seva armadura i entrés en combat amb ella per espantar els troians i guanyar el combat. De manera que Pàtrocle va aconseguir fer retrocedir els troians, però Hèctor, convençut per Apol·lo, va entrar en combat i havent comprovat que era Pàtrocle i no Aquil·les qui estava lluitant realment, li va llençar una llança al ventre. Finalment, en els seus últims segons de vida Pàtrocle li anuncia que morirà a mans d' Aquil·les.

Cant XVII

Menelau va defensar el cos de Pàtrocle que estava nu, ja que Hèctor li va prendre les armes d' Aquil·les, se les va posar i va continuant atacant el cadàver. Zeus va donar permís a Apol·lo per ajudar els troians animant Hèctor, mentre que Atenea ajudava els aqueus incitant Menelau. Finalment, Menelau salva el cadàver de Pàtrocle.

Cant XVIII

Aquil·les s'assabenta de la mort de Pàtrocle i vol venjar-se d' Hèctor, però la seva mare, Tetis, li diu que s'espera fins que Hefest li faci unes noves armes.

Cant XIX

Tetis dona les armes a Aquil·les, qui finalment es reconcilia amb Agamèmnon i aquest el recompensa amb regals i li torna Briseida. Aquil·les es prepara per a la batalla.

Cant XX

Hi ha una assemblea de déus en la qual Zeus decideix que poden optar per un bàndol i ajudar-lo. De manera que a la batalla van intervenir-hi diversos déus, per exemple, Apol·lo va incitar Eneas a lluitar contra Aquil·les i Atenea desviava les llances d' Hèctor perquè aquest fallés.

Cant XXI

Aquil·les va perseguint troians i matant-los vora el riu. Per l'altra banda, els déus intervenen tant, que hi ha una batalla entre ells. Finalment, els troians entren a la ciutat a refugiar-se.

Cant XXII

Encara que Príam i Hècabe, pares d' Hèctor, el demanaven que entrés dins de la fortalesa, ell no va fugir i es va enfrontar amb Aquil·les. Hèctor intenta fer un acord amb Aquil·les per respectar el cadàver del perdedor, però Aquil·les no va acceptar. Finalment, Aquil·les va ferir-lo mortalment amb l'espasa en el coll i

després va agafar el seu cadàver i se'l va emportar cap al campament aqueu arrastrant-lo pels peus.

Cant XXIII

Aquil·les continua ultratjant el cos d' Hèctor. Després es fa el funeral de Pàtrocle amb tots els rituals sagrats.

Cant XXIV

Aquil·les no deixa d'ultratjar el cadàver d' Hèctor i això disgusta els déus. Zeus envia Tetis a intentar convèncer el seu fill i Iris per avisar Príam que anés al campament aqueu a buscar el cadàver del seu fill.

Finalment, Aquil·les li torna el cos, els dóna un període de 12 dies de pau i Príam torna a Troia, on es fa el funeral d' Hèctor.

5.6. *Les Argonàutiques*

Llibre primer

El narrador recorda com Jàson es va presentar davant el rei Pèlias, el seu oncle, amb una única sandàlia, tal i com deia la profecia, per demanar el tron que li pertanyia i a continuació nombra els herois que van acompanyar Jàson al viatge per trobar el velló d'or: Hèracles, Polifem, Hílas, Telamó, Càstor..., i així, aconseguir a canvi el tron reial. Després Jàson s'acomiada de la seva mare, Alcímeda, el nombren capità de la nau i fan uns sacrificis en honor a Apol·lo abans que el vaixell surti del port.

Els argonautes arriben a l'illa de Lemnos, habitada únicament per dones, a les quals Afrodita havia castigat amb un mal olor terrible com a conseqüència de no rendir-li culte, olor que va causar que els homes de l'illa se n'anessin a un altre lloc. De manera que els argonautes van mantenir relacions sexuals amb les habitants per donar-les descendència masculina.

Arriben al país dels dolíons, governat pel rei Cízic, que els acull com a hostes. Van continuar amb el seu viatge, però una tempesta retorna la nau dels argonautes al mateix lloc de partida, on mantenen una batalla amb els dolíons, ja que era de nit i no es van reconèixer. Finalment, va morir el rei, al qual van rendir honors fúnebres.

La nau Argos arriba a Mísia. Allà, Hèracles s'enfonsà al bosc i mentrestant, les nimfes van raptar Hílas, el seu cosí (i amant). Llavors Hèracles i Polifem van començar a buscar-lo, i mentrestant Jàson va ordenar marxar de Mísia, deixant-los allí .

Seguidament, els argonautes arriben a la terra dels bèbrices.

Llibre segon

El rei dels bèbrices, Àmic desafia els argonautes, de manera que va entrar en combat amb un d'ells, Polideuces. Com a conseqüència, Polideuces va matar Àmic i els bèbrices es van llançar contra els argonautes provocant una batalla. Finalment, van guanyar els argonautes i van continuar el viatge fins que van arribar a Bitínia.

A Bitínia van trobar un home, Fineu, el qual era cec i estava condemnat a un càstig que consistia que cada cop que anava a menjar, unes harpies li prenién els aliments. Llavors, els argonautes van decidir ajudar-lo i van perseguir les harpies fins que aquestes se'n van anar. Com agraïment, els diu una profecia i els dóna consells per a la resta del viatge.

Van arribar a les Roques Simplègades, unes roques paral·leles entre elles que formaven un canal i que xocaven entre elles. Llavors, els argonautes van deixar anar un colom, tal com els havia aconsellar Fineu anteriorment, i les roques van xocar entre elles, però quan aquestes es van separar, els argonautes van aprofitar per passar ràpidament pel canal amb l'ajuda d'Atenea.

Finalment, després de passar per diferents llocs com el país dels mariandins, el país de les amazones i l'illa d'Ares, arriben a la Còlquide, on es troba el velló d'or.

Llibre tercer

Hera i Atenea, a favor de Jàson, parlen amb Afrodita per convèncer Eros perquè faci que Medea, filla d'Eetes, rei de la Còlquide s'enamori de Jàson i l'ajudi a recuperar el velló.

Tot seguit, Jàson explica a la resta d'argonautes el seu pla per aconseguir el velló, que consistia que es quedessin a la nau excepte uns pocs que acompanyarien Jàson a reunir-se amb Eetes, i si aquest els oferiria el velló sense problemes, no caldria la guerra.

Llavors, Eetes els proposa aconseguir el velló a canvi de superar unes proves. A continuació es reuneixen els argonautes. Per l'altre banda, Eros llança una fletxa a Medea amb la qual l'enamora de Jàson, de manera que decideix ajudar-lo i es reuneix amb ell al temple. Allà, Medea donà a Jàson un unguent màgic perquè se l'untés i amb això adquiriria molta força i no rebria ferides. En aquell moment, Jàson va proposar-li matrimoni.

Jàson havia de domar uns bous salvatges que escopien foc, llaurar un camp i sembrar unes dents de dragó. A continuació, hauria d'anar a buscar el velló que estava custodiat per un drac que mai no dormia. Així ho va fer, i en sembrar les dents, van aparèixer uns soldats per matar-lo, tal i com va avisar Medea i, gràcies al consell d'aquesta, va llençar una pedra enmig dels soldats i es van matar entre ells.

Llibre quart

Medea es presenta al campament dels argonautes i, juntament amb Jàson, roba el velló d'or. Després la nau salpa, però són perseguits per Eetes, juntament amb altres naus. Llavors Medea va assassinar el seu propi germà, Apsirt, i va escampar els seus membres pel mar perquè el seu pare els recollís i deixés de perseguir-los, encara que després van haver de purificar aquesta mort per ordre de Zeus.

Arriben a l'illa de les sirenes éssers mitològics mig dones mig ocells que amb els seus cants feien naufragar els vaixells o bé convencien els mariners per

quedar-se amb elles. Llavors Jàson ordenà a Orfeu tocar la lira per no sentir els cants de les sirenes.

Tot seguit, es troben les roques errants, unes roques que flotaven pel mar i destrossaven els vaixells, però gràcies a l'ajuda de Tetis, una de les nereides i mare d'Aquil·les, enviada per Hera, aconseguen superar-les.

Passen per l'illa dels feacis, pel golf de Sirtis, per Líbia i per Creta. En aquesta última, hi havia un autòmat gegant de bronze, Talos, que havia de vigilar l'illa, però amb l'ajuda de Medea, el van destruir.

Finalment, els argonautes arriben a Egina, on s'acomiaden i s'acaba el viatge.

6. COMPARACIONS ENTRE LES OBRES LITERARIES I LES ADAPTACIONS

 Similituds

 Divergències

6.1. Èdip rei

6.1. Taula de comparacions: similituds i divergències

Obra clàssica	Adaptació
	L'obra s'inicia amb la infància d'Èdip i es fa un breu resum de la seva vida: és adoptat per la família reial de Corint, després es dirigeix a l'oracle de Delfos, qui l'avisava del seu futur; mata un viatjant, s'enfronta a l'Esfinx i arriba a Tebes, on es converteix en rei.
L'Esfinx no surt a la tragèdia, ja que Èdip l'havia vençut abans d'arribar a Tebes. Tot i així, segons la mitologia, tenia cos de lleó, ales i cap de dona i quan Èdip va solucionar l'enigma que li va plantejar, l'Esfinx se'n va anar.	Apareix l'Esfinx, però no surt amb la típica forma mitològica sinó com un home disfressat. A més, Èdip mata l'Esfinx amb l'espasa per fer-ho més real.
L'obra s'inicia quan Èdip, rei de Tebes casat amb locasta amb qui ha tingut descendència, està a les portes del palau parlant sobre la pesta amb el seu poble.	Tot seguit, apareixen morts a causa de la pesta. Èdip està a les portes del palau i el poble li demana una solució i ajuda.

Èdip és anomenat fill de la fortuna.	Èdip és anomenat fill de la fortuna.
Antígona, filla i d' Èdip, l'acompanya durant l'exili.	Un noi acompanya Èdip durant l'exili.
Diàleg: "Eres ciego de los oídos, del pensamiento y de los ojos".	Diàleg: "que eres ciego de ojos, de oído y de mente". Són molt semblants respecte a la tragèdia.
	La pel·lícula s'adapta bastant bé, per exemple, Èdip porta un barret de viatger típic de l'antiga Grècia, encara que no porta com una mena de motxilla i no porta la capa típica de viatger, sinó un abric llarg.

6.2. Puntualitzacions

- La pel·lícula, després del resum de la vida d' Èdip comença a coincidir amb l'obra "Èdip rei", respecta i segueix molt fidedignament els actes de l'obra original. Per exemple, primer parla amb el poble sobre com solucionar la pesta, després pregunta sobre l'assassí de Laio, arriba Tirèsias i no el creu... tal i com passa a la tragèdia, de manera, que es segueix l'ordre.
- Imatges:

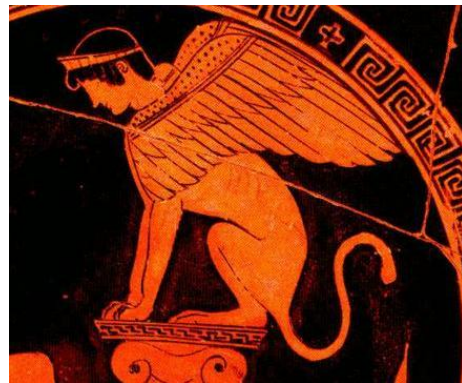
Èdip a la pel·lícula amb el barret de viatger .

Hermes amb el barret de viatger.

L'Esfinx a la pel·lícula Èdip rei.

L'Esfinx a la mitologia grega.

- A una escena determinada surt un cartell que posa “Corinto” en abecedari llatí en comptes de grec:

6.2. Miles Gloriosus

6.2.1. Taula de comparacions: similituds i divergències

Obra clàssica	Adaptació
L'obra s'anomena <i>Miles Gloriosus</i> , el soldat que es dóna gloria a sí mateix, referint-se a Pirgopolinices.	L'obra s'anomena <i>Golfus de Roma</i> referint-se amb "Golfus" a l'esclau Psèudolus pel que fa al llarg de la pel·lícula. En anglès, <i>A funny thing happened on the way to the forum</i> (una cosa divertida va succeir en el camí cap al fòrum), fent referència a la trama còmica.
L'acció es situa a Efes, l'actual Turquia.	L'acció es situa a Roma.
La trama es basa en: Palestrió, un esclau, ha d'alliberar Filocomàsia, parella del seu amo, Plèusicles, ja que ella va ser segrestada i convertida en esclava.	La trama es basa en: Psèudolus, un esclau, ha d'aparellar el seu amo, Eros, amb una dona no lliure, Filia, que pertany a un romà.

Palestrió fa enginys per sortir de les situacions en què es troba.	Psèdulus fa enginys per sortir de les situacions en què es troba.
S'origina un embolic: un esclau, company de Palestrió ha vist els dos amants junts i per negar-ho, Filocomàsia ha de fer-se passar per la seva germana bessona.	S'origina un embolic: el pare d'Eros s'enamora de Filia, que alhora és la amant d'Eros. Filia pensa que ell és el seu amo, però en realitat el seu amo és el capità de l'exèrcit, i la mare d'Eros, després de prendre un filtre amorós fet per Psèdulus, s'enamora del capità.
	Els vestuaris i l'entorn s'adapten molt bé als temps romans, per exemple, les dones casades, a diferència de la resta, havien de dur el cabell recollit, com a l'antiga Roma. Per altra banda, les infraestructures també s'adapten, per exemple, apareixen aqüeductes.

6.2.2. Puntualitzacions

- L'argument de la comèdia i de la pel·lícula són semblants: un esclau fa els enginys necessaris per unir el seu amo amb la seva enamorada, i així, aconseguir a canvi la seva llibertat. Tot i així, les situacions són molt diferents i la pel·lícula no segueix ni respecta la línia d'acció ni els actes de la comèdia original.
- Pel que fa als noms dels protagonistes de la pel·lícula, tenen una relació amb l'argument d'aquesta. Per exemple, Eros significa "amor" (*Ἔρως*, nom del déu grec dels desitjos amorosos), mentre que Psèdulus

significa “mentider” (del grec, *ψευδής*, falç, i del llatí *dolus*, engany), tal i com és a la pel·lícula, tal i com passa a la comèdia original, encara que amb altres noms: Plèusicles, significa el navegant (del grec *πλέω*), ja que al final de l’obra es fa passar per capità d’un vaixell; i Filocomàsia significa la que estima la seva cabellera (del grec *,φίλος* (estimat) i *κόμη* (cabellera)).

- Comparació d’imatges:

Una donzella a la pel·lícula.

Una dona casada amb el cabell recollit.

Eros a la pel·lícula.

Escultura d’octavi August.

Un aqüeducte de la pel·lícula “*Golfus de Roma*”.

- En aquesta última fotografia es veu l'aqüeducte romà de Segòvia, ja que la pel·lícula va ser rodada allà.
- La pel·lícula s'adapta a la cultura romana, encara l'obra clàssica es centrava a Grècia i no a Roma; ja que per exemple, mencionen el rapte d'Helena i Pompeia, i encara que Pompeia encara no va ser destruïda, la nombren perquè que si mencionaven una altra ciutat romana, segurament no seria coneguda per l'espectador i Pompeia, en canvi sí, ja que és més famosa, tant per l'accident del volcà, com per les seves pel·lícules.

6.3. Medea

6.3.1. La Medea de Paolo Passolini

6.3.1.1. Taula de comparacions: similituds i divergències

Obra clàssica	Adaptació
L'obra s'inicia amb la serventa de Medea que explica com, després que Medea ajudés Jàson i deixés la seva terra per ell, va ser abandonada amb els seus dos fills, ja que Jàson es va comprometre amb la filla del rei de	La pel·lícula s'inicia des de la infància de Jàson i després, es fa un resum de “Les Argonàutiques”.

Corint.	
L'obra es narra des del punt de vista de Medea.	S'intercanvien les dues històries de Jàson i de Medea, per veure les dues situacions.
	Després del resum i de la introducció dels dos personatges, l'adaptació de Medea comença als 67 minuts de pel·lícula.
Medea no sap fins al final com venjar-se de Jàson.	Als pocs minuts de l' inici de l'adaptació de Medea, després del resum de "Les Argonàutiques", Medea ja sap què farà per tal de venjar-se.
El rei desterra Medea abans que aquesta tingui una idea per venjar-se.	El rei desterra Medea després que aquesta tingués la idea per venjar-se.
El rei i la seva filla moren cremats pels regals enverinats de Medea.	El rei i la seva filla moren precipitant-se des de les muralles a causa del dolor físic que els va provocar els regals enverinats.
Medea mata els seus propis fills tallant-los el cap.	Medea mata els seus propis fills tallant-los el cap.
Medea mata els seus fills i se'n va en busca d'Egeu en un carro alat amb els cadàvers.	Medea crema la casa amb els cadàvers dels seus fills. Egeu no surt en tota la pel·lícula.
Diàleg: <i>No diguis res dels meus projectes, si vols bé la teva mestressa i ets dona.</i>	Diàleg: <i>Pero no le digas nada de mi plan. Tú me amas y eres mujer.</i> Els diàlegs són molt semblants, com passa a Èdip rei, ja que tenen el

	mateix director, Passolini.
	La roba i les decoracions s'adapten bé, fins i tot hi ha una vestimenta diferent de la resta de dones per Medea, ja que aquesta pertanyia a una altra cultura diferent i a més, era com una mena de bruixa.

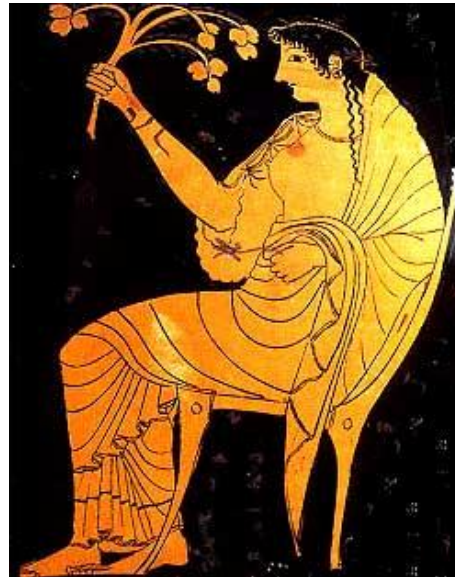
6.3.2. Puntualitzacions

La pel·lícula respecta bastant els actes de la tragèdia original.

- La pel·lícula té un ambient molt semblant a l'adaptació d' *Èdip rei*, ja que tenen el mateix director. S'assemblen, doncs, en que tenen la mateixa música, el predomini del silenci i de sons de la natura i que gairebé no hi ha diàlegs, per exemple, en els primers 35 minuts només hi ha dos diàlegs de pocs minuts i fins i tot, segons.
- A la pel·lícula només es fa referència a un únic déu, mentre que la cultura grega era politeista i creien en més d'un. Això també passa a *Èdip rei*, ja que el director, Passolini, era profundament religiós i possiblement aquesta seria la causa.
- Comparacions d'imatges:

Medea a l'adaptació.

Dona grega a una ceràmica.

Jàson a la pel·lícula de
Medea.

Home grec.

- L'actriu que representa Medea, era Maria Callas, la famosa cantant soprano i actriu que curiosament era grega.

6.3.2. La Medea de Lars Von Trier

6.3.2.1. Taula de comparacions: similituds i divergències

Obra clàssica	Adaptació
L'obra s'inicia amb la serventa de Medea que explica com després que Medea ajudés Jàson i deixés la seva terra per ell, va ser abandonada amb els seus dos fills, ja que Jàson es va comprometre amb la filla del rei de Corint.	La pel·lícula comença amb una trobada d'Egeu i Medea que no surt a la tragèdia original, ja que Egeu encara no ha anat a visitar l'oracle de Delfos.
Medea i Jàson no s'odien fins que Jàson se'n va anar amb la filla del rei de Corint, tot i així, Medea continuava vivint a Corint.	Es mostra de forma textual, en comptes de visual, un resum on s'explica que Jàson deixa Medea, aquesta s'allunya de Corint i comencen a odiar-se.
Jàson encara estava amb Medea quan se'n va anar amb la filla del rei.	El rei, en veure que Jàson estava sol, el va voler casar amb la seva filla.
Jàson no es casa, ja que Medea mata la filla de Creont.	Jàson es casa.
Medea no sap què significa el que li ha dit l'oracle a Egeu.	Egeu visità Medea, ja que ella sap desxifrar el significat del que diu l'oracle.
Egeu promet a Medea seguretat en la seva polis a canvi de descendència.	Egeu promet a Medea seguretat en la seva polis a canvi de descendència.
Els fills de Medea l'informen que a la filla del rei li han agradat els regals.	Els fills de Medea l'informen que a la filla del rei li han agradat els regals.

El fill de Medea ignorava el seu destí.	El fill de Medea sabia que ella el mataria i ho esperava, tot acceptant-ho.
Medea talla els caps dels seus fills	Medea mata els seus fills penjant-los d'un un arbre.
	El fill gran, una vegada ha vist com la seva mare ha assassinat el seu germà, es prepara per morir i demana ajuda a Medea perquè ell no pot penjar-se sol.
Medea s'emporta els cadàvers amb ella.	Medea deixa pel camí els cadàvers dels seus fills.
Se'n va sola en un carro alat cap a la polis d'Egeu.	Es veu com Medea se'n va amb Egeu en un vaixell.
Jàson continua viu.	Jàson es suïcida amb l'espasa.
Per la mort dels fills, només pateix Jàson.	Medea pateix per la mort dels seus fills.
Diàleg: <i>He contret matrimoni en el llit reial per voler salvar-te.</i>	Diàleg: "By marrying Glauce you gain sufficient power to secure your future" (Casant-me amb Glauce, guanyes el suficient poder per assegurar el teu futur). Els diàlegs són semblants.
	La pel·lícula no respecta massa els espais, els ambients, ni les vestimentes, ja que semblen més medievals que no pas grecs.

6.3.2.2. Puntualitzacions

- Aquesta versió s'entén millor que a la versió de Passolini, ja que aquesta té més diàlegs.
- Exemple de vestimentes:

Jàson amb les armadures

Grec armat.

a l'adaptació.

6.4. Lisístrata

6.4.1. Taula de comparacions: similituds i divergències

Obra clàssica	Adaptació
L'obra s'inicia amb la reunió de les dones convocada per Lisístrata.	S'inicia amb una batalla d'atenesos i espartans.
Totes les dones, excepte Lampito, una espartana, estan en contra de la idea de Lisístrata per acabar amb la	Totes les dones, excepte Lampito i una altra espartana, estan en contra de la idea de Lisístrata per acabar

guerra.	amb la guerra.
Lisístrata està casada amb un home.	Lisístrata és homosexual i la seva parella és Lampito.
Lisístrata s'enfada amb les dones perquè són passives i dependents dels homes.	Lisístrata s'enfada amb les dones perquè són passives i dependents dels homes.
Ocupació de l'acròpoli per part de les dones.	Ocupació de l'acròpoli per part de les dones.
Discussió entre un matrimoni, la dona des de l'acròpoli i l'home, fora.	Discussió entre un matrimoni, la dona des de l'acròpoli i l'home, fora.
Les dones no surten de l'acròpoli fins que no aconsegueixen el que volen.	Les dones surten dos cops de l'acròpoli, una per recollir roba i provisions i l'altra, per espiar els homes.
Els homes van amb el membre viril erecte.	Els homes van amb el membre viril erecte.
Una dona enganya el seu marit fent-li creure que ha abandonat la vaga i el deixa més necessitat i trempat. que mai.	Una dona enganya el seu marit fent-li creure que ha abandonat la vaga i el deixa més necessitat i trempat que mai.
Hi ha una baralla entre les dones perquè volen tornar a casa.	Hi ha una baralla entre les dones perquè es troben necessitades de mantenir relacions sexuals per la vaga sexual.
	Un grup d'homosexuals convencen els homes de mantenir relacions sexuals entre ells.

	Tots els homes es tornen homosexuals.
Firmen la pau perquè els homes no poden aguantar més la vaga sexual.	Firmen la pau perquè a les batalles, els soldats en comptes de barallar-se es satisfien sexualment.
	Lisístrata es rendeix i s'emborratxa.
Les dones aconsegueixen el que volien i tornen a casa amb els seus marits.	Les dones perden els seus marits perquè s'han fet homosexuals.
	Les decoracions i les vestimentes s'adapten força bé.

6.4.2 Puntualitzacions

- El llenguatge no és molt correcte, ja que és més aviat del segle XX-XXI, per exemple es diuen frases com: “Si los militares se enteran que es gay...”, “Eres un travestor”, “Enano de mierda”... Tot i així, la comèdia original també utilitza algunes paraules fortes, sobretot a les traduccions en castellà (“hijo de perra”, “follar”, “cipote”), mentre que a les catalanes s'empra el mot “cigala” per referir-se al membre sexual masculí.
- En un moment de la pel·lícula surt com una mena de discoteca, amb alcohol, homes satisfent-se sexualment entre ells, i, fins i tot, música de discoteca del segle XXI.
- Al principi, la pel·lícula respecta i segueix les escenes de la comèdia clàssica, fins que al final s'inventen un desenllaç diferent.
- Exemples de decoracions:

Escultura d'Atenea al Partenó, adaptació.

Escultura d'Atenea.

Lisístrata a l'adaptació.

Dona grega en una ceràmica grega.

6.5. Ilíada

5.6.1. Taula de comparacions: similituds i divergències

Obra clàssica	Adaptació
L'obra s'anomena <i>Ilíada</i> , provinent del nom de Troia en grec ("Ιλίων").	La pel·lícula s'anomena <i>Troya</i> .
L'obra èpica s'inicia després de 9 anys del començament de la guerra de Troia, concretament, amb la pesta que envia Apol·lo en contra dels aqueus.	S'inicia presentant Agamèmnon i a continuació una festa per celebrar el pacte de pau amb els troians. A continuació hi ha el rapte. Encara no ha començat la guerra.
Tetis, des de l'Olimp intervé per convèncer Zeus i ajudar Aquil·les. Més tard, també demanarà ajuda a Hefest perquè li faci una nova armadura.	Apareix Tetis, mare d' Aquil·les, a una platja i aquesta l'adverteix sobre el seu tràgic destí, però no intervé en ell ni sortirà més en tota la pel·lícula.
Es veu la rebel·lia d' Aquil·les contra Agamèmnon fins que aquest li retorna Briseida.	Es veu la rebel·lia d' Aquil·les contra Agamèmnon fins que aquest li retorna Briseida.
Paris, després de fugir davant de Menelau en plena batalla, accepta un duel.	Paris repta Menelau.
Helena contempla el duel des de la muralla. Príam la crida perquè s'assegui al seu costat i li demana que el cridi per "pare".	Helena contempla el duel des de la muralla. Príam la crida perquè s'assegui al seu costat i la tracta com sa filla.

Menelau i Paris van fer uns juraments basats en què ningú pot intervenir en el duel i el guanyador es queda amb Helena. En cas de Menelau, es quedaria amb Helena, tresors i podria castigar els troians.	Menelau i Paris van fer uns juraments basats en què ningú pot intervenir en el duel i el guanyador es queda amb Helena.
Davant la derrota de Paris, abans que Menelau el mati, Afrodita el salva i el porta dins les muralles.	Paris, davant la seva derrota en el duel, fuig del combat i Hèctor el protegeix matant Menelau.
Menelau no mor.	Hèctor mata Menelau.
Amb la intervenció d' Afrodita es rompen els juraments i s'inicia una batalla.	En morir Menelau per la intervenció d' Hèctor es rompen els juraments i s'inicia una batalla.
Duel d' Hèctor contra Aiant.	
Entre els troians, es proposa la tornada d' Helena.	Helena intenta escapar per tornar amb Menelau i salvar Troia, però Hèctor s'ho impedeix.
Agamèmnon reflexiona la retirada, però Nèstor i Diomedes s'hi oposen.	Ulisses i Nèstor aconsellen a Agamèmnon la retirada, ja que Menelau, que era el marit d'Helena, era mort, però Agamèmnon es nega.
Nèstor parla amb Agamèmnon per la reconciliació amb Aquil·les.	Ulisses parla amb Agamèmnon per la reconciliació amb Aquil·les.
A la nit una delegació parla amb Aquil·les, però fracassen amb les negociacions.	A l'alba Ulisses parla amb Aquil·les per tornar a la batalla encara que no estigui d'acord amb Agamèmnon, però Aquil·les es nega i decideix tornar a Grècia.

Els aqueus fan una ruta nocturna per espiar els troians.	
Hi ha una nova batalla d'on surten ferits Ulisses i Agamèmnon entre altres.	Agamèmnon no lluita en cap batalla.
Hèctor obliga Paris a anar a la guerra. Participa en varies batalles.	Paris s'ofereix per anar a la guerra, però Hèctor no el deixa. Únicament lluita en el duel contra Menelau i quan els aqueus ja estan dins de Troia.
Diverses batalles que no surten a la pel·lícula.	
Aquil·les permet que Pàtrocle, un súbdit i amic, es posi les seves armes per espantar els troians.	Pàtrocle, cosí d'Aquil·les, agafa les armes d'aquest sense que ho sàpiga.
Pàtrocle, amb l'armadura d'Aquil·les, talla l'avanç dels troians i és de gran ajuda.	Pàtrocle és un inútil.
Hèctor, sabent que era Pàtrocle, el llença una llança i el fereix mortalment al ventre.	Hèctor, pensant que lluitava amb Aquil·les, talla el coll a Pàtrocle.
Hèctor i Eneas, que va participar en varies batalles, continuen ferint el cadàver amb més intensitat.	Hèctor, en matar-lo, s'adona que era Pàtrocle i, penedit, fa finalitzar la batalla. Eneas no surt fins al final de la pel·lícula.

Hèctor li treu les armes i se les queda. Menelau salva el cadàver i se l'emporten, encara que amb dificultats, ja que Hèctor també el volia.	Els aqueus s'emporten el cos sense problemes.
Lamentacions, llàgrimes... per part d'Aquil·les.	Aquil·les, en rebre la notícia, intenta matar Briseida i un soldat.
Hefest, per demanda de Tetis, fabrica unes noves armes.	Aquil·les recupera les armes del cadàver.
Agamèmnon torna Briseida a Aquil·les i jura no haver realitzat actes sexuals amb ella.	Aquil·les rescata Briseida. Després, Agamèmnon permet que es quedi amb ella i li jura no haver realitzat actes sexuals amb ella.
Tots els aqueus van a la batalla.	Aquil·les es dirigeix sol cap a la muralla de Troia per enfrontar-se en un combat cos a cos amb Hèctor.
Batalla al costat del riu, en aquesta, s'enfronten Aquil·les i Hèctor, que finalment mor.	S'enfronten ells sols en un combat davant la muralla.
Hècabe, mare d' Hèctor, i Príam es lamenten.	Príam es lamenta, Hècabe no surt en tota la pel·lícula.
Aquil·les s'emporta el cadàver arrastrant-lo i malferint-lo.	Aquil·les s'emporta el cadàver arrastrant-lo i malferint-lo.
Aquil·les continua diàriament destrossant i ultratjant el cadàver.	Aquil·les plora i es disculpa amb Hèctor.
Zeus fa que Príam vagi al campament aqueu per recuperar el cadàver d'	Príam va al campament aqueu per recuperar el cadàver d' Hèctor.

Hèctor.	
Príam abraça Aquil·les pels genolls i li besa les mans.	Príam abraça Aquil·les pels genolls i li besa les mans.
Aquil·les permet que s'emporti el cadàver i fa una treva de pau durant 12 dies.	Aquil·les permet que s'emporti el cadàver i fa una treva de pau durant 12 dies.
Briseida es queda amb Aquil·les.	Aquil·les lliura Briseida i aquesta se'n va amb Príam.
Funeral d' Hèctor que finalitza l'obra.	La pel·lícula continua i finalitza amb la destrucció de Troia i la fugida d'Eneas d'aquesta.
	Les decoracions i els vestits s'adapten bé, uns exemples són els escuts, els cascos... i altres parts de l'armadura, així com també els vestits i els pentinats de les dones.

6.5.2. Puntualitzacions

- Durant tota la pel·lícula es dóna a Menelau el paper de "dolent" mentre que Helena, Paris, Hèctor i Aquil·les són els bons. Això es veu en escenes com quan Paris repta Menelau i es fa el valent, quan en realitat fuig i després va acceptar-ne un combat; o quan Hèctor es penedeix quan s'adona que va matar Pàtrocle mentre que a l'obra original el mata sabent que era Pàtrocle i després de mort, continua atacant-lo.

- Exemples de decoracions:

Armatures a una ceràmica grega.

Aquil·les armat a la pel·lícula.

Una dona grega.

Andròmaca a "Troy".

Escultura grega d'Helena.

Pentinat d'Helena a la pel·lícula.

- Pel que fa als costums, també s'adapten, per exemple en un moment de la pel·lícula hi apareix una libació, que consistia en deixar caure al terra, normalment vi, per fer una ofrena als morts, mantenir-los contents i evitar que retornessin al món dels vius:

6.6 Les argonàutiques

6.6.1 Taula de comparacions

Obra clàssica	Adaptació
L'obra s'anomena <i>Les argonàutiques</i> .	L'obra s'anomena <i>Jasón y los argonautas</i> .
L'obra s'inicia recordant com Jàson es va presentar davant de Pèlias, tal com deia la profecia i a continuació es nombren els argonautes.	L'obra s'inicia amb l' infància de Jàson, amb un atac i la invasió de la ciutat per part del seu oncle que li pren el poder reial al pare de Jàson. Després d'aquesta escena, Jàson, que ja és adult, es presenta al seu oncle Pèlias, el qual li promet el tron a canvi de que porti a Grècia el velló d'or. Després, fa unes proves per escollir als millors argonautes.
Es mencionen alguns argonautes com Peleu, Hílas, Teseu, Càstor... entre d'altres.	Es mencionen alguns argonautes com Peleu, Hílas, Teseu, Càstor... entre d'altres.

La primera illa a la que arriben és Lemnos. Els argonautes troben Talos a Creta, a una de les últimes illes del viatge de tornada, i no desembarquen fins que, amb l'ajuda de Medea, Talos mor dessagnat per l'única vena que tenia al turmell en topar amb una roca. De camí cap a la Còlquide, a Mísia, mentre Hèracles busca un rem, unes nimfes segresten Hiles. Hèracles es queda a l'illa buscant-lo juntament amb Polifem i els argonautes els abandonen.	Arriben a l' "illa de bronze", Hèracles troba una sala plena de tresors i agafa com una mena d'agulla gegant per utilitzar-la com a javelina. En agafar-la, fa despertar Talos. Hera avisa Jàson per que observi el seu turmell, i Jàson li obre com una mena de comporta d' on surt una mena de líquid, fins que finalment mor. Hiles és aixafat per Talos, de manera que Hèracles es queda a l'illa i els argonautes salpen sense ell.
Discussió dels argonautes amb Jàson per haver abandonat Hèracles.	Discussió dels argonautes amb Jàson per haver abandonat Hèracles.
Troben Fineu a Bitínia.	Troben Fineu a Frígia.
Les harpies no deixen que Fineu s'alimenti.	Les harpies no deixen que Fineu s'alimenti.
Els argonautes persegueixen les harpies fins que aquestes se'n van.	Els argonautes fan una gàbia i tanquen les harpies.
Hera ajuda Jàson només en poques ocasions i també l'ajuden altres déus.	Hera és la protectora de Jàson durant tot el seu viatge perquè fa com una mena d'aposta amb Zeus.
A les Simplègades, llencen un colom per veure el resultat.	No llencen el colom, sinó que esperen que un altre vaixell passi per les Simplègades per veure el resultat.
Atenea aguanta les roques perquè	Posidó aguanta les dues roques

passi la nau dels argonautes.	perquè passi la nau dels argonautes.
Troben Medea a la Còlquide.	Troben Medea en el mar abans d'arribar a la Còlquide, de manera que la rescaten.
El rei promet entregar el velló si Jàson supera unes proves. No els empresona, sinó que els argonautes tenen un campament propi. Medea es reuneix amb Jàson al temple.	El rei Eetes empresona els argonautes i es nega a lliurar-los el velló. Medea els allibera.
Calíope convenç Medea per ajudar els argonautes, a més, Eros li va llençar una fletxa per enamorar-la de Jàson.	Medea ajuda els argonautes per decisió seva.
Un cop Jàson sembla les dents de serp, neixen com una mena de soldats de la terra.	El velló estava custodiat per una hidra amb 3 caps. En agafar-lo apareixen uns soldats humans que els estaven perseguint. Quan estan arribant a la nau, apareixen uns esquelets que sorgeixen de la terra.
Medea aconsella Jàson i li dóna unes drogues per superar les proves d'Eetes.	Medea aconsella Jàson per superar les proves d'Eetes.
Medea mata el seu germà.	El germà de Medea no apareix en tota la pel·lícula.
Medea en cap moment és ferida.	Medea casi mor però es salva pels poders curatius del velló d'or.
També es narra el viatge de tornada cap a Grècia.	La pel·lícula acaba quan estan al vaixell ja fora de perill.

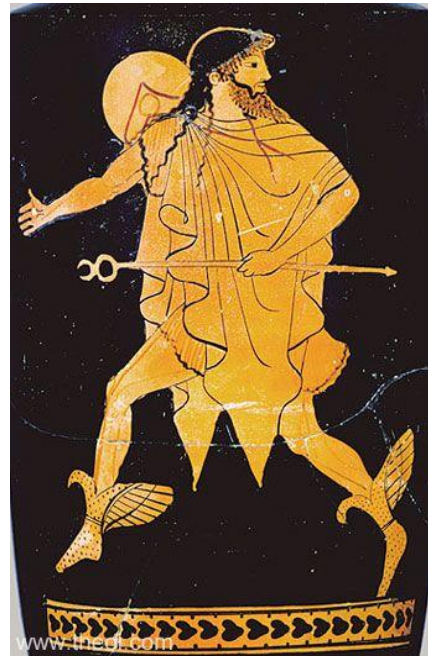
La pel·lícula s'adapta força bé amb les decoracions i amb les robes dels personatges. Per exemple, apareix Hermes amb el caduceu, és a dir, el bastó amb forma de dues serps.

6.6.2 Puntualitzacions

- La adaptació no segueix l'ordre cronològic dels fets de l'obra clàssica i no els menciona tots, però engloba els fets més importants. El final està bastant modificat.
- Exemples de semblances de vestuaris i entorns :

Hermes amb el caduceu, a l'adaptació.

Hermes amb el caduceu.

Vaixell Argos.

Vaixell d'Odisseu a una ceràmica grega.

Temple a l'adaptació.

Temple de Segesta a Sicília. És el mateix que el de l'adaptació.

Jàson armat a la pel·lícula.

Soldat grec armat.

7. Conclusions

Les pel·lícules, amb les seves corresponents conclusions, estan ordenades de millor a pitjor segons com són de fidedignes amb les respectives obres literàries:

Pel que fa *Èdip rei*, de l'italià Passolini, és la millor adaptació de les comparades, ja que no té gaires divergències respecte la tragèdia original i predominen les similituds; s'ha adaptat bastant bé a les decoracions; i segueix de manera fidedigna els actes de la tragèdia de Sòfocles. A més, les divergències que té la pel·lícula són voluntàries per tal de fer-la més real, com per exemple, els canvis de l'Esfinx.

Medea també és una de les millors adaptacions, però no tant com *Èdip rei*. Té divergències, però poques comparada amb les altres adaptacions. Per la resta de característiques, també s'adapta força bé a les decoracions i segueix l'ordre dels actes de la tragèdia. Algunes de les divergències són per fer la pel·lícula més real, tal i com passa amb *Èdip rei*, ja que són del mateix director.

Lisístrata, de l'espanyol Francesc Bellmunt, està bastant bé; és la millor respecte els decorats de la pel·lícula i segueix l'ordre dels actes de la comèdia d'Aristòfanes, encara que el final està massa modificat i el vocabulari emprat pertany a l'època actual.

Jàson i els argonautes, (*Les argonàutiques*, segons l'obra original) de l'anglès Don Chaffey, està força bé. Hi ha divergències; algunes són perquè s'agrupen diferents aventures de l'obra original en una sola escena per encabir-ne més sense augmentar el temps de la pel·lícula. Així doncs, no segueix l'ordre de l'èpica d'Apol·loni però sí s'adapta molt bé als decorats.

Medea, del danès Lars Von Trier, no està molt bé, ja que té bastants canvis respecte la tragèdia d'Eurípides i no s'adapta bé als espais ni als decorats a més, s'inventa escenes; tot i així, surten les principals escenes de l'obra original.

Troia, de l'alemany Wolfgang Petersen, té moltes divergències, però surten els fets més importants i els decorats estan molt bé. Tot i així, es busca crear empatia amb l'espectador, ja que es donen papers de "bons" o "dolents" a determinats personatges.

Miles Gloriosus, del nord-americà Richard Lester, és la menys fidedigna de totes les adaptacions comparades, ja que canvien tota la trama així com els noms dels personatges. A més, es dóna molta importància a la comicitat que provoca la situació i la trama de la pel·lícula, de manera que la seva funció és l'entreteniment pur, i això es pot lligar a que l'autor és americà i el que busquen les indústries cinematogràfiques americanes és un gran nombre d'espectadors. Per altra banda, s'adapta bastant bé a les decorats.

8. Bibliografia i webgrafia

Antígona, Edipo rey, Electra; de Sòfocles, editorial *Labor*

Medea, d'Eurípides, editorial *La Magrana*

Miles Gloriosus, de Plaute, editorial *Ediciones clásicas*

La Ilíada, d'Homer, editorial *Proa a tot vent*

Les Argonàutiques, d' Apol·loni de Rodes, editorial *La Magrana*

<http://www.artehistoria.jcyl.es/historia/personajes/4314.htm>

<http://www.biografias.es/famosos/wolfgang-petersen.html>

http://www.biografiasyvidas.com/biografia/a/apolonio_de_rodas.htm

<http://www.biografiasyvidas.com/biografia/s/sofocles.htm>

<http://www.buscabiografias.com/bios/biografia/verDetalle/6218/Richard%20Lester>

<http://www.decine21.com/Biografias/Richard-Lester-44047>

<http://www.hoycinema.com/biografia/Wolfgang-Petersen.htm>

<http://www.lavanguardia.com/hemeroteca/20120305/54262083098/la-misteriosa-muerte-de-ppp.html>

<http://www.pasolini.net/espanol.htm>

<http://www.pierpaolopasolini.com/bio.htm>

<http://recursos.cnice.mec.es/latingriego/Palladium/cclasica/esc324ca2.php>

<http://uploaded.to/file/m1st76x4>

http://vk.com/video_ext.php?oid=164904740&id=162090848&hash=f977a9971eb6c96f&hd=1

http://vk.com/video_ext.php?oid=171322136&id=162385703&hash=c49b0f67dc3f2823&sd%22%20width=%22607%22%20height=%22360%22%20frameborder=%220%22%3E%3C/iframe%3E

http://es.wikipedia.org/wiki/Apolonio_de_Rodas

http://en.wikipedia.org/wiki/Richard_Lester

http://es.wikipedia.org/wiki/Wolfgang_Petersen

9. Agraïments

Voldria donar gràcies, en primer lloc, a la meva tutora personal del treball de recerca, Coral Rosselló, per haver-me ajudat, guiat i corregit el treball més d'una vegada; a la meva família, sobretot a la meva germana, Jennifer Calzado, per haver-me ajudat en alguns dubtes; i per últim, al meu grup d'amics per haver-me motivat, especialment a Rafael Rincón i a Adrián Salas, per ajudar-me també amb alguns problemes.